

T.C. MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
ORTAÖĞRETİM GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

LİSEYE HOŞ GELDİN

TARİH

T.C. MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
ORTAÖĞRETİM GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

LİSEYE HOŞ GELDİN

TARİH

AĞUSTOS 2024

HOŞ GELDİNİZ

HOŞ GELDİNİZ

Sevgili Öğrencilerimiz,

Liseye hoş geldiniz!

Liseye adım atmak, eğitim yolculuğunuzda yeni bir sayfa açtığınız bu dönemde hayatınızdaki yeni hedeflere doğru heyecanla ve emin adımlarla yol almak demektir. Lisede geçireceğiniz dört yıl, yalnızca akademik başarınızı değil aynı zamanda kişisel ve sosyal gelişiminizi de şekillendirecek bir dönem olacaktır. Bu süreçte kendinizi tanıyacak, yeteneklerinizi keşfedecek ve düşüncelerinizin olgunlaştığını göreceksiniz. Kısacası bu dört yıl, sizi hem bireysel hem de toplumsal anlamda güçlü, bilinçli ve erdemli bir insan olmaya hazırlayacaktır.

Sizden en büyük beklentimiz, bu dört yıllık süreci sadece bir üst eğitim kurumu olan üniversiteye gitmek üzere kurgulamanız değil bununla beraber iyi bir evlat, vefalı bir arkadaş, candan bir komşu, bilinçli bir vatandaş; en güzel ifadeyle "yetkin ve erdemli bir insan" olmak için kendinizi geliştirmenizdir.

Liseye başlarken okulunuza, öğretmenlerinize ve çevrenize uyum sağlamanın yanında akademik farkındalığınızı artırmanız da büyük önem taşımaktadır. Bu farkındalık, sadece eğitim hayatınızı değil aynı zamanda gelecekteki meslek hayatınızı da doğru bir şekilde yönlendirmenize yardımcı olacaktır.

Her öğrencinin kendini tanıması ve keşfetmesine imkân tanınarak ilgi, ihtiyaç, kabiliyetleri ölçüsünde esnek ve özgür öğrenme ortamlarının yaygınlaştırıldığı hak ve gelişim temelli bir öğrenme sürecinin inşa edildiği Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli'yle ilk kez tanışacaksınız ve "Liseye Hoş Geldin" kitapları aracılığı ile lisede sizleri nelerin beklediği hakkında bilgi sahibi olacaksınız. Liseye Hoş Geldin kitapları; derslerinizin içeriği ve bu derslerde faydalanmanız gereken yöntemler hakkında sizleri bilgilendirirken kitapta yer alan etkinlikler, modelin sunduğu yeniliklere uyum sağlamanızı kolaylaştıracaktır.

1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu'nun genel amaçlarında da belirtildiği gibi Atatürk milliyetçiliğine bağlı; Türk milletinin millî değerlerini benimseyen, koruyan ve geliştiren; vatanını, milletini seven ve daima yüceltmeye çalışan; bilgi, beceri ve deneyimler kazanarak dünyamıza, ülkemize ve milletimize katkı sağlayan bireyler olmanızı diliyoruz.

Sizlerin hayata ve yükseköğrenime hazır, yetkin ve erdemli insanlar olarak lise öğreniminizi başarıyla tamamlamanızı temenni ediyoruz.

BU KİTAPTA NELER VAR?

BU KİTAPTA NELER VAR?

Lise yıllarınız başlıyor. Bu dönemde edindiğiniz bilgilerle yaşamınızla ilgili kararlar alıp kendinize bir rota çizeceksiniz. Artık derslerde öğrendiğiniz bilgiler daha detaylı olacak, bu da sizi daha fazla düşünmeye ve araştırmaya sevk edecektir. Lisedeki derslerle ilgili fikir sahibi olabilmeniz adına sizler için "Liseye Hoş Geldin" kitaplarını hazırladık. Her ders farklı öğrenme çıktılarına sahiptir. Bu öğrenme çıktılarını hazırlanan kitaplar vasıtasıyla görerek zihninizde lise dönemine dair bir kurgu oluşturacaksınız.

Ders çalışırken sizlerden istenen şey, bilgileri hemen öğrenmeniz ve unutmamanızdır. Bu durum derse ve dersin içeriğine göre sizleri zaman zaman zorlayabilir. Her dersin kendine özgü öğrenme stratejisi vardır. Önemli olan sizin hangi derse nasıl çalışılacağını bilmenizdir. Sizler için hazırladığımız bu kitaplarda hangi derse nasıl çalışmanız gerektiğiyle ilgili faydalı bilgiler bulacaksınız. Derslere nasıl çalışılacağını kavradığınızda öğrenme sürecini doğru bir şekilde yönetebileceksiniz.

"Liseye Hoş Geldin" kitaplarında sizlere lise müfredatında yer alan derslerle ilgili bir dizi bilgi sunulmaktadır. Öğrenmeye karşı motivasyon sağlamanız için bu bilgilere ihtiyaç duyacaksınız. Derslerin önemini kavradığınızda, konuların birbirleri ile bağlantısını fark ettiğinizde öğrenmeye karşı isteğiniz de artacaktır.

Her öğrenci başarılı olmak ister. Kitaplarda yer alan "Başarı İçin İpuçları" bölümünü inceleyerek istediğiniz hedefe ulaşmak ve başarılı olmak adına neler yapmanız gerektiğinin detaylarını öğrenip bu bilgileri kendi hayatınızda uygulayabilirsiniz.

Okul derslerinde birçok yeni bilgiyle karşılaşıyoruz. Bu yeni bilgilerin kalıcı olması ve detaylandırılması, ders harici birçok kaynaktan yararlanmayı da gerekli kılıyor. Bu kaynakların başında çevrim içi öğrenme platformları geliyor. Ancak çevrim içi kaynaklarda doğru bilgiye ulaşma noktasında birtakım sorunlarla karşılaşılabilmektedir. İşin uzmanı olmayan kişiler tarafından kaleme alınmış yazılar, güncelliğini kaybeden konular, kasıtlı olarak yanlış verilen bilgiler bu sorunların başında yer almaktadır. Bu gibi durumlar tüm çevrim içi kaynakların güvenilirliğini sorgulamamızı gerektirmektedir. Kitaplarda yer alan "Çevrim İçi Öğrenme Platformları" başlığını inceleyerek bu konu hakkında bilgi sahibi olabilirsiniz.

Kitaplarda yer alan bir diğer bölüm "Örnek Etkinlikler"dir. Bu bölümde geçmiş bilgilerinizi ve yorum gücünüzü kullanarak çözebileceğiniz eşleştirme, boşluk doldurma, bulmaca gibi etkinlikler yer almaktadır. Bu etkinlikler sayesinde ilk defa karşılaşacağınız derslere yönelik hazır bulunuşluk düzeyinizle ilgili fikir sahibi olabilirsiniz.

TARİH DERSİ

TARİH NEDİR?

Tarih, tarihçilerin kanıtlara ve belgelere dayanarak yeniden kurmaya ve şekillendirmeye çalıştıkları geçmişin kurgusu ve eldeki belgelerle ortaya konan geçmişin yansımasıdır. Bir başka deyişle tarih, geçmiş yaşantıların bugünü anlamak ve geleceğe yön vermek amacıyla anlaşılabilir ve anlatılabilir bir forma dönüştürülmesidir.

Tarih; geçmişten günümüze insan hayatının çeşitli faaliyetlerini inceleyen yerel, bölgesel, ulusal ve uluslararası ölçeklerde bir insanlık tarihi olarak genişlemiştir. Böylelikle tarih disiplini; geçmişi sadece siyasi değil kültürel, entelektüel, sosyal, felsefi, dinî ve inanış açısından da incelemiştir. Bu doğrultuda siz sevgili öğrencilerin aktif olarak rol aldığı bir öğrenme ortamında tarihî bilgilerinizin yapılandırılması amaçlanmaktadır.

TARİH DERSİNİN AMACI

1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu'nun 2. maddesinde ifade edilen "Türk Millî Eğitimi'nin Genel Amaçları ile Temel İlkeleri" esas alınarak hazırlanan Tarih Dersi Öğretim Programı'yla öğrencilerin;

1. Tarihin siyasi ve askerî olayların yanı sıra sosyal, ekonomik ve kültürel alanları da kapsadığına dair kanıtlar göstermeleri,
2. Tarihsel olayların meydana geldiği dönemin siyasi, sosyal, ekonomik ve kültürel özelliklerini yansıttığını kavramaları,
3. Tarihsel süreçte toplumlar arasında meydana gelen siyasi, sosyal, ekonomik ve kültürel etkileşimleri çözümlemeleri,
4. Tarihsel olay, durum, kişi, kurum ve fikirleri ait olduğu dönemin koşulları içinde değerlendirmeleri,
5. Tarihsel süreçteki olay, durum, kurum ve fikirleri değişim ve süreklilik açısından yorumlamaları,
6. Tarihsel süreçte öne çıkan kişi, toplum, devlet ve medeniyetleri araştırmaları,
7. Tarihsel bilginin inşa sürecinde tarihçilerin esas aldığı yöntemleri uygulamaları,
8. Tarihi öğrenirken ve araştırırken ihtiyaç duydukları teknolojileri etkin bir şekilde kullanmaları,
9. Türk milletinin insanlığa katkılarına dair kanıtlar göstermeleri,
10. Türk tarihini ve kültürünü oluşturan temel öge ve süreçleri açıklamaları,
11. Millî kimliğin oluşum sürecini çözümlemeleri,
12. Medeniyetimizin dayandığı millî ve manevi değerleri davranışlarına yansıtmaları,
13. İnsanlığın ortak mirasının korunmasında ve yaşatılmasında duyarlılık göstermeleri,
14. Tarih dersinin birey ve toplum hayatına katkıları çerçevesinde ders dışında da tarih öğrenmeye istekli olmaları,
15. Tarihsel anlatıları yazılı ve sözlü ifade ederken Türkçeyi doğru ve etkili kullanmaları amaçlanmaktadır.

TARİH DERSİNİN ÖNEMİ

GEÇMİŞİ ANLAMA VE BİLİNÇ GELİŞTİRME: Tarih dersi; geçmişteki olayları, toplumsal değişimleri ve kültürel gelişmeleri anlamamıza yardımcı olur. Bireylerin tarihsel olayların ve süreçlerin kökenlerini, etkilerini kavrayarak bilinçli birer vatandaş olmalarını sağlar.

ELEŞTİREL DÜŞÜNME VE ANALİZ YETENEĞİ: Tarih dersleri, öğrencilere farklı kaynaklardan bilgi toplama, bu bilgileri analiz etme ve çeşitli bakış açılarını değerlendirme becerisi kazandırır. Böylece eleştirel düşünme ve problem çözme yeteneklerinin geliştirilmesine katkıda bulunur.

KÜLTÜREL VE ULUSAL KİMLİK: Tarih dersleri, bireylerin kendi kültürel ve ulusal kimliklerini tanımalarını sağlar. Dolayısıyla Türk tarihi ve kültürünün öğrenilmesi, millî değerlerin ve kültürel mirasın korunmasına yardımcı olur.

TOPLUMSAL BAĞLAM VE SORUMLULUK: Tarih, toplumsal yapıları, ekonomik sistemleri ve politik olayları anlamada önemli bir araçtır. Geçmişteki toplumsal yapılar ve olaylar, günümüz toplumlarının nasıl şekillendiğini ve toplumsal sorumlulukların nasıl geliştiğini anlamamıza yardımcı olur.

DEĞERLER VE ETİK BİLİNÇ: Tarih dersi, geçmişteki olaylardan ve kişilerden öğrenilen dersler aracılığıyla değerler ve etik anlayışları geliştirmeye yardımcı olur. Tarihsel olaylar ve bireylerin değerlendirilmesi, moral ve etik değerlerin önemini vurgular, empati duygusu kazandırır.

KARAR VERME VE GELECEKLE İLGİLİ STRATEJİ GELİŞTİRME: Tarihsel olayları incelemek, bireylere ve toplumlardaki karar vericilere stratejik düşünme ve planlama konusunda fikir verir. Geçmişteki olayların analizi gelecekte daha bilinçli kararlar almayı sağlar.

TOPLUMSAL VE KÜLTÜREL BAĞLANTILAR, ULUSLARARASI İLİŞKİLER: Tarih dersi, öğrencilerin farklı kültürler ve toplumlar arasındaki ilişkileri ve etkileşimleri anlamaları konusunda yardımcı olur. Küresel tarih perspektifi, uluslararası ilişkileri ve kültürel etkileşimleri kavrayışımızı artırır.

NELER ÖĞRENECEĞİZ?

NELER ÖĞRENECEĞİZ?

9. Sınıf

- Geçmişin İnşa Sürecinde Tarih
- Eski Çağ Medeniyetleri
- Orta Çağ Medeniyetleri

10. Sınıf

- Türkistan'dan Türkiye'ye (1040-1299)
- Beylikten Devlete Osmanlı (1299-1453)
- Cihan Devleti Osmanlı (1453-1683)

11. Sınıf

- Değişen Dünyada Osmanlı (1683-1789)
- Dönüşüm Sürecinde Osmanlı (1789-1908)
- Savaşlar Sarmalında Osmanlı (1908-1918)

12. Sınıf

- Modern Türk Devleti'nin Doğuşu
- Türk İnkılabı ve Atatürkçülük
- II. Dünya Savaşı'ndan Küreselleşme Sürecine Türkiye

NELER ÖĞRENECEĞİZ?

TARİH DERSİ 9. SINIF TEMA DAĞILIMI TABLOSU

9. SINIF	1	**GEÇMİŞİN İNŞA SÜRECİNDE TARİH** • Tarih Öğrenmenin Faydaları • Tarihin Doğası • Tarihsel Bilginin Üretim Süreci • Tarih Araştırma ve Yazımında Dijitalleşme
	2	**ESKİ ÇAĞ MEDENİYETLERİ** • Tarım Devrimi'nin Eski Çağ Medeniyetlerindeki Yerleşmeye ve Ekonomiye Etkisi • Eski Çağ Medeniyetlerinde Yönetim ve Ordu • Eski Çağ Medeniyetlerinde Hukuk • Eski Çağ'da İnançlar ile Bilim ve Sanat Anlayışları • Türklerde Konargöçer Yaşam
	3	**ORTA ÇAĞ MEDENİYETLERİ** • Orta Çağ'da Yaşanan Kitlesel Göçler • Orta Çağ'daki Başlıca Devletlerin Yönetim ve Ordu Yapıları • Orta Çağ'daki Ticaret Yolları • Orta Çağ'daki Başlıca Medeniyet Havzalarında Bilim, Kültür ve Sanat

TARİH DERSİ 10. SINIF TEMA DAĞILIMI TABLOSU

10. SINIF	1	**TÜRKİSTAN'DAN TÜRKİYE'YE (1040-1299)** • Türkistan'dan Türkiye'ye Uzanan Süreçte Meydana Gelen Önemli Askerî Mücadeleler • Türkistan'dan Türkiye'ye Uzanan Süreçte Türk Devlet ve Ordu Teşkilatında Meydana Gelen Değişim • Türkistan'dan Türkiye'ye Uzanan Süreçte Türklerin Sosyal Yaşamları ve Ekonomik Faaliyetleri • Türk-İslam Medeniyetinin Bilim, Kültür, Eğitim ve Sanat Alanlarında Ortaya Çıkardığı Etkiler
	2	**BEYLİKTEN DEVLETE OSMANLI (1299-1453)** • Osmanlı Devleti'nin Kuruluşuna Dair Farklı Görüşler • Osmanlı Devleti'nin Anadolu ve Rumeli'deki Siyasi ve Askerî Mücadeleleri • Osmanlı Devleti'nin Devletleşme Süreci ile Ordu, Hukuk ve Toprak Sistemleri Arasındaki İlişkiler • Osmanlı Devleti'nin Fethettiği Topraklarda Kalıcı Olabilmek İçin İzlediği Politikalar • Osmanlı Devleti'nin İlim ve İrfan Geleneğinin Oluşmasında Mekânların ve Kişilerin Etkisi
	3	**CİHAN DEVLETİ OSMANLI (1453-1683)** • 1453-1683 Yılları Arasındaki Siyasi ve Askerî Mücadeleler • Osmanlı Devleti'nin Yönetim ve Ordu Yapısında Meydana Gelen Değişim • Avrupa'nın Sömürgeci Politikalarının Etkileri • Osmanlı Devleti'ndeki Önemli İsyanların Neden ve Sonuçları • 1453-1683 Yılları Arasında Osmanlı Devleti'nde Bilim, Kültür, Eğitim ve Sanat Alanında Yaşanan Gelişmeler

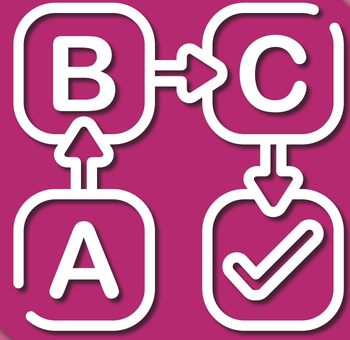
TARİH DERSİ 11. SINIF TEMA DAĞILIMI TABLOSU

Sınıf	Tema	İçerik
11. SINIF	1	**DEĞİŞEN DÜNYADA OSMANLI DEVLETİ (1683-1789)** • Osmanlı Devleti'nin 1683-1789 Yılları Arasındaki Siyasi ve Askerî Mücadeleleri • Lale Devri'nin Devlet ve Toplum Hayatına Etkileri • 1755 Lizbon ve 1766 İstanbul Depremlerinin Etkileri • Sanayi Devrimi'nin Meydana Getirdiği Siyasi, Sosyal ve Ekonomik Değişim
	2	**DÖNÜŞÜM SÜRECİNDE OSMANLI (1789-1908)** • Fransız İhtilali'nin Devlet ve Toplum Hayatında Meydana Getirdiği Değişim • 1789-1908 Yılları Arasında Osmanlı Devleti'nde Meydana Gelen Siyasi, Askerî ve İdari Gelişmeler • 1789-1908 Yılları Arasında Osmanlı Devleti'nde Bilim, Sanat ve Teknoloji Alanlarında Meydana Gelen Gelişmeler • Osmanlı Devleti'nde Sanayileşme Çabaları
	3	**SAVAŞLAR SARMALINDA OSMANLI (1908-1918)** • 1908-1918 Yılları Arasında Osmanlı Devleti'nde Meydana Gelen Siyasi ve Askerî Gelişmeler • 1908-1918 Yılları Arasında Gerçekleşen Kitlesel Göç ve Salgınlar • Osmanlı Devleti'nin İnsanlık Tarihine Katkıları

TARİH DERSİ 12. SINIF TEMA DAĞILIMI TABLOSU

Sınıf	Tema	İçerik
12. SINIF	1	**MODERN TÜRK DEVLETİNİN DOĞUŞU** • Mustafa Kemal Paşa'nın Kişilik Özelliklerinin Oluşumunda Etkili Olan Unsurlar • Millî Mücadele'nin Hazırlık Sürecinde Yaşanan Olaylar • Millî Mücadele Muharebeleri ve Diplomatik Zaferler • Atatürk Dönemi'ndeki İç Siyasi Gelişmeler • Atatürk Dönemi'ndeki Dış Siyasi Gelişmeler
	2	**TÜRK İNKILABI VE ATATÜRKÇÜLÜK** • Türk Modernleşmesi Çerçevesinde Atatürk Dönemi'nde Siyasi Alanda Yapılan İnkılaplar • Türk Modernleşmesi Çerçevesinde Atatürk Dönemi'nde Toplumsal Alan ile Hukuk ve Sağlıkta Yapılan İnkılaplar • Türk Modernleşmesi Çerçevesinde Atatürk Dönemi'nde Ekonomi Alanında Yapılan İnkılaplar • Türk Modernleşmesi Çerçevesinde Atatürk Dönemi'nde Eğitim, Bilim ve Kültür Alanlarında Yapılan İnkılaplar • Türk Modernleşmesinin Atatürk İlkelerinin Oluşumuna Etkisi
	3	**II. DÜNYA SAVAŞI'NDAN KÜRESELLEŞME SÜRECİNDE TÜRKİYE** • II. Dünya Savaşı'nın Neden ve Sonuçları • II. Dünya Savaşı Sürecinde Türkiye'nin İç ve Dış Siyasetinde Yaşanan Gelişmeler • Soğuk Savaş Dönemi'nin Başlangıcından İtibaren Türkiye'nin Dış Politikası • Soğuk Savaş Dönemi'nin Başlangıcından İtibaren Türkiye'de Yaşanan Siyasi Gelişmelerin Demokratikleşme Sürecine Etkileri • Soğuk Savaş Dönemi'nin Başlangıcından İtibaren Türkiye'deki Sosyal ve Ekonomik Gelişmeler • Soğuk Savaş Dönemi'nin Başlangıcından İtibaren Türkiye'de Bilim, Teknoloji, Kültür, Eğitim ve Spor Alanlarında Yaşanan Gelişmeler

TARİH DERSİNE NASIL ÇALIŞMALIYIM?

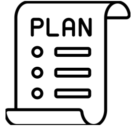

TARİH DERSİNE NASIL ÇALIŞMALIYIM?

ÇALIŞMA ORTAMI:

- Dikkat dağıtıcı unsurlardan uzak, rahat bir çalışma ortamı hazırlayınız.

PLANLAMA YAPMA:

- Çalışma programı hazırlayarak düzenli aralıklarla çalışmaya zaman ayırabilirsiniz.
- Konuları kendi içinde öğrendiğiniz aşamalara uygun olarak ayrıştırarak çalışarak daha kolay öğrenebilirsiniz.

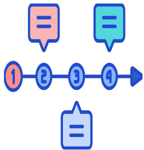
KAYNAKLARDAN YARARLANMA:

- Ders kitaplarının yanı sıra belgeseller, akademik makaleler, bilimsel dergiler gibi farklı kaynaklardan da yararlanabilirsiniz.
- İnfografik, broşür, poster, afiş gibi araçların yanı sıra öykü, sanal pano, sunum gibi dijital uygulamaları da kullanabilirsiniz. Ayrıca kendinize özgü dijital içerik oluşturabilirsiniz.

ÖZET ÇIKARMA VE NOT TUTMA:

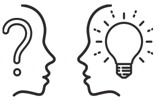
- Çalıştığınız konuların ana hatlarını içeren bilgileri özet halinde kullanmak üzere notlar tutabilirsiniz.
- Zihin haritaları veya diyagramlar kullanarak bilgiyi görselleştirebilirsiniz.

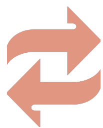
KRONOLOJİYE DİKKAT ETME:

- Tematik olarak belirlenen tarih konularını öğrenirken içeriklerinin oluşturulmasında esas olarak alınan kronolojiye dikkat etmelisiniz. Böylece eş zamanlı bir bakış açısıyla değerlendirme yapabilirsiniz.

TARTIŞMA VE SORU-CEVAP:

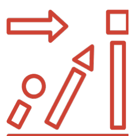

- Öğrendiklerinizi tartışarak veya başkalarına anlatarak pekiştirebilirsiniz.
- Kendi kendinize veya arkadaşlarınızla konuyla ilgili sorular hazırlayarak cevaplandırabilirsiniz.

TEKRAR VE PEKİŞTİRME:

- Günlük, haftalık ve aylık olmak üzere düzenli tekrarlar yaparak bilgiyi pekiştirebilirsiniz.

BAĞLANTILAR KURMA:

- Tarihi olaylar arasındaki neden-sonuç ilişkilerini anlamaya çalışırken sosyal, politik, ekonomik ve kültürel bağlamlarını inceleyip çoklu bakış açısıyla değerlendirebilirsiniz.

MOTİVASYON VE DİSİPLİN:

- Kendinize hedefler koyarak bu hedeflere ulaştıkça kendinizi ödüllendirebilirsiniz.
- Düzenli çalışarak disiplini elden bırakmamalısınız.

PRATİK VE UYGULAMA:

- Öğreneceğiniz konulara yönelik farklı türlerde soru çözümleri ve etkinlik uygulamaları yapabilirsiniz.

BAŞARI İÇİN İPUÇLARI

Hepimiz başarılı olmak isteriz. Liseye yeni başlayan bir öğrenci olarak daha önce başarının tadına varmış olun ya da olmayın okul hayatında yeni bir sayfa açtınız ve bu sayfayı nasıl yazacağınız sizin elinizde. Unutulmamalıdır ki bu konu bazen de kafa karıştırıcı olabilir. Başarılı olmayı istiyor ve hedefliyorsunuz ama bunu nasıl yapacağınızı bilmiyor ve kendinizi kaygılı hissediyor olabilirsiniz. Merak etmeyin, yalnız değilsiniz. Şimdi size başarılı olmak için bazı ipuçları vereceğiz:

- **Etkin dinleme:** Başarılı olmanın altın anahtarına "dinleme" diyebiliriz. Okulda derste anlatılan bilgileri dikkatlice dinlemeniz önemlidir. Derslere aktif katılıp soru sormak, söz alıp düşüncelerinizi paylaşmak dersi daha iyi anlamanıza yardımcı olacaktır. Ayrıca öğrenme derste başladığından dinlediğiniz dersi daha sonra tekrar etmek işinizi kolaylaştıracaktır.

- **Planlı çalışma:** Derslerde başarılı olmak için planlı çalışmak gerekmektedir. Planlı çalışma dediğimizde aklımıza kaçta yatıp kaçta kalktığımızı, hangi saatlerde yemek yiyip ders çalıştığımızı, ne zaman mola vermemiz gerektiğini gösteren katı bir çalışma programı gelmemelidir. Planlı çalışma kişinin kendini iyi tanıması ile başlar. Hangi derslerde daha başarılısınız, hangisinde daha fazla gayret göstermeniz gerekiyor, çalışma stiliniz hangisi (yazarak, okuyarak vb.) gibi sorulara önceki çalışma zamanlarınızı da düşünerek cevaplar bulmaya çalışın. Daha sonra kendinize uygun günlük veya haftalık bir ders çalışma programı düzenleyerek ve programa sadık kalarak her derse çalıştığınızdan emin olun. Bu programın içine ödevleri ve kitap okumayı da eklemeyi ihmal etmeyin.

Birkaç saatlik düzenli çalışma, sabaha kadar süren stresli bir çalışmadan çok daha verimli olacaktır.

- **Düzenli tekrar yapma:** Öğrendiğiniz bilgilerin kalıcılığını artırmak için bilgilerin belirli aralıklarla tekrar edilmesi gerekir. Okulda dinlediğiniz dersleri eve gelip ders çalışmaya başladığınızda mutlaka tekrar etmelisiniz. Buna günlük tekrar diyebiliriz. Bir de o hafta öğrendiğiniz bilgileri hafta sonu ders çalışırken tekrar etmelisiniz. Buna da haftalık tekrar diyebiliriz. Haftalık tekrardan sonra o konularla ilgili sorular çözmek de bilgilerin kalıcılığını artıracaktır.

Tekrar edilmeyen bilgi unutulabilir!

- **Hangi derse nasıl çalışacağını bilmek:** Her dersin kendine özgü konuları varken hepsine aynı biçimde çalışmak başarılı olmanızı zorlaştırabilir. Bazı dersleri yazarak, not alarak çalışabilir bazı dersleri ise daha fazla soru çözerek, pratik yaparak çalışabilirsiniz. Bu konuda öğretmenlerinizden yardım isteyebilirsiniz. Ders çalışırken kaynakları etkin kullanmak da önemlidir. Ders kitapları, internet kaynakları, kütüphaneler gibi birçok alternatif kaynak mevcuttur ve derslerin/konuların içeriğine göre size yardımcı olacak kaynaklar da değişecektir.

- **Hedef belirlemek:** Başarılı olmayı istemekle birlikte bunu ne için istediğimizi de bilmemiz gerekir. Hedef belirlemek uzun bir süreçtir ve henüz 9. sınıfta hayatınızın geri kalanını etkileyecek bir hedef belirmek istememeniz ya da buna karar verememeniz oldukça normal karşılanabilir. Bu nedenle daha kısa vadede gerçekleştirebileceğiniz şeyleri hedeflemek sizin başarıya yönelik motivasyonunuzu artıracaktır. Örneğin sevdiğiniz dersten tam puan almak veya proje ödevinizi bitirmek gibi.

- **Uyku düzeni:** Hepimizin temel biyolojik gereksinimleri vardır ve uyku da bu ihtiyaçların başında gelmektedir. Yapılan araştırmalar uyku düzeni ve başarılı olmak arasında anlamlı bir ilişkinin olduğunu kanıtlamıştır. Yeterli sürede gece uykusu ihtiyacınızı giderdiğinizde bu durum başarınızı da olumlu yönde etkileyecektir. Uyku düzeniniz bozulduğunda (az uyumak, fazla uyumak, gece uykusunda geçirilen sürenizin az oluşu, uyku aralığının devamlı değişmesi gibi durumlar) okula geç kalabilir, sabah ilk birkaç dersi anlamakta zorluk yaşayabilir, verimli ders çalışamayabilirsiniz. Ayrıca beden ve ruh sağlığınız için de uykunuzun yeterli ve düzenli olması gerekir.

- **Beslenme düzeni:** Uyku düzeninizin başarınıza etkisi olduğu gibi beslenme düzeninizin de etkisi vardır. Yeterli ve dengeli beslenmeniz, tüm besin gruplarını tüketmeniz, sabahları kahvaltı yapmanız sağlığınız ve başarınız için gereklidir. Bu dönemde farklı beslenme programlarını deneyimlemek isteyebilirsiniz. Uzman desteğine başvurmadan beslenme düzeninizde yapacağınız bu değişiklikler sizin ders başarınızı da olumsuz yönde etkileyecektir.

- **Ders dışı etkinlikler:** Okul başarısında derslerdeki başarının etkisi büyük olsa da tek ölçüt bu değildir. Ders dışı etkinliklerle de ilgilenmeniz sizin çok yönlü gelişiminize katkı sağlayacaktır. Örneğin okuldaki kulüplere katılmak, sporun veya sanatın bir dalı ile ilgilenmek, yürüyüş yapmak, doğada zaman geçirmek gibi etkinlikler ilgilerinizi keşfetmenize yardımcı olacaktır.

- **Arkadaş ilişkileri:** Gününüzün büyük bir kısmında okulda arkadaşlarınızla beraber olacaksınız. Arkadaşlarınızla derslerde, ders aralarında hatta bazen okul çıkışı da zaman geçireceksiniz. Bu nedenle arkadaş seçimi yaparken kendi ilgilerinize yakın ilgilere sahip, benzer hedeflerinizin olduğu, okul ile bağları güçlü arkadaşlar tercih etmeniz kaliteli zaman geçirmeniz için önemlidir. İçinde olduğunuz arkadaş grubu sosyal aktiviteleriniz için önemli olduğu kadar dersleriniz için de önemlidir. Bazen derslerde öğretmenlerinizden daha zor anladığınız konuları arkadaşınızın anlatmasıyla daha kolay öğrenebilirsiniz.

Yukarıda sıralanan başarı ipuçlarından daha da önemli bir ipucu vardır: Kendinize güvenin. Kişinin kendine inanması başarısı için atacağı en büyük adımdır. Kendinize inandığınız, sorumluluklarınızı bildiğiniz sürece yaşayacağınız başarısızlıklar da sizin gelecek başarılarınız için öğretici birer deneyim olacaktır.

ÇEVRİM İÇİ ÖĞRENME PLATFORMLARI

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI TARAFINDAN SAĞLANAN DİJİTAL PLATFORMLAR

Öğrenmelerinizi okulda tamamladıktan sonra, kendi öğrenme amacınızı belirleyerek planlı tekrarlar yapmak, sizi aktif bir öğrenen yapar. Dijital dünyayı okul dışında sadece eğlence amaçlı kullanmanın ötesine geçerek öğrenme deneyimlerinizi artıracak fırsatlar oluşturabilirsiniz. Bu da, hem kendi kendinize öğrenme sorumluluğunuzun gelişmesine yardımcı olurken hem de yüzyılımızın en önemli becerilerinden biri olan hayat boyu öğrenmenin altın anahtarını elinize verir.

Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli, gelecekte yeni durumlara uyum sağlayan, teknolojinin üreticisi ve yöneticisi olan, dijital yetkinliğe ve hayat boyu öğrenme kültürüne sahip bireyler yetiştirmeyi hedefler. Bu kapsamda OGM Materyal, EBA, uzaktan eğitim ve sertifika programları, ÖDS, DİYALEKT gibi Millî Eğitim Bakanlığı tarafından sunulan platformlar ile öğrenmelerinizi çeşitlendirebilir ve zenginleştirebilirsiniz.

Bu platformlardan lise öğreniminiz süresince farklı şekillerde faydalanabilirsiniz:

- Öğrendiklerinizi pekiştirebilir,
- Eksik öğrenmelerinizi tamamlayabilir,
- Sınavlara hazırlanabilir,
- Farklı kaynaklara erişim sağlayabilir,
- Yabancı dil öğreniminizi ilerletebilir,
- Kendi öğrenme hızınızda öğrenebilir,
- Kendi öğrenme sorumluluğunuzu geliştirebilirsiniz.

Millî Eğitim Bakanlığı tarafından lise kademesindeki tüm sınıf düzeylerindeki (hazırlık, 9, 10, 11 ve 12. sınıflar) öğrencilerin öğrenme ihtiyaçlarına yönelik hazırlanan platformlar ve bu platformların içerikleri ile ilgili detaylar aşağıda listelenmiştir.

A) MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI DİJİTAL PLATFORMLARI

1. OGM MATERYAL

Etkileşimli ders kitaplarına, çalışma defterlerine, videolu konu anlatımlarına ve konu özetlerine kayıt gerektirmeden erişim imkânı sunan bir sitedir. Ayrıca OGM materyal sitesinde lise öğrenmelerinizi zenginleştirmenizi, yazılılarınıza ve üniversite sınavlarınıza hazırlanmanızı sağlayacak soru bankaları, soru çözüm videoları, pekiştirme testleri, konu anlatımları ve özetleri yer almaktadır. Site, kolay ara yüzü ile lise kademesindeki her sınıf düzeyine, her derse, her üniteye uygun ücretsiz çok sayıda yardımcı kaynağa erişim sağlamaktadır. (ogmmateryal.eba.gov.tr)

2. EBA

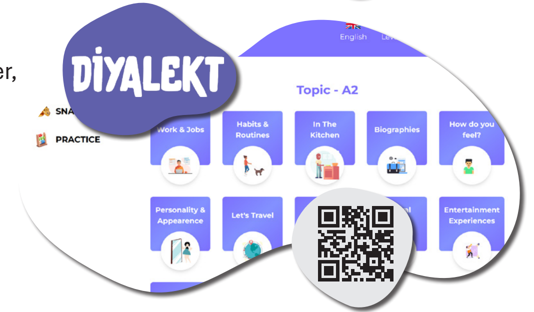
Sınıf seviyeleri ve farklı öğrenme stillerine uygun e-içeriklerden (ders kitapları, videolu ders anlatımları, interaktif oyunlar) faydalanabileceğiniz bir sitedir. Kendinize ait sayfanızda performansınızı görüntüleyebilir, pekiştirmeniz gereken konu veya ünite ile ilgili bilgi edinebilirsiniz. Çalışmalarınızı öğretmen veya arkadaşlarınızla paylaşabilir, geri dönütleri takip edebilirsiniz. Sitedeki kaynakları bilgisayarınıza indirebilir veya çıktı alabilirsiniz. (eba.gov.tr)

3. ÖDS

Konu pekiştirmek için gerekli kaynağa (ders kitapları, çoktan seçmeli soru, ders anlatım videoları, soru çözüm videoları) erişim imkânı sunan bir sitedir. Okul dersleri ve sınava hazırlık modüllerinden lise öğreniminiz boyunca faydalanarak düzenli ders çalışma ve sınavlarda başarının anahtarı olan konu tekrarı alışkanlıklarınızı geliştirebilirsiniz. (ods.eba.gov.tr)

4. DİYALEKT

Yabancı dil seviyenize uygun sesli kitaplar, şarkılar dinleyebilir; çizgi filmler, belgeseller ve animasyonlar izleyebilirsiniz. Sitede geçireceğiniz zamanın sıklığına bağlı olarak yabancı dil öğrenme hızınızı artırabilirsiniz. Performansınızı takip ederek ilerleme düzeyinize uygun içeriklerle yabancı dil öğreniminizi etkili ve eğlenceli hâle getirebilirsiniz. (diyalekt.eba.gov.tr)

5. E-YAYGIN

Hızla ilerleyen teknoloji dünyasına ve okul dışı faaliyetleriniz (kurs, seminer vb.) ile uyum sağlamaya şimdiden başlayabilirsiniz. Kurslardan faydalanarak hem kendiniz hem de kendi yapabileceklerinizle ilgili deneyimler yaşayarak lisenin ileri kademelerinde kendinize en uygun mesleği seçme fırsatı yakalayabilirsiniz. Siteyi ziyaret ettiğinizde yabancı dil, bilgisayar, muhasebe, cilt bakımı, modelistlik, turizm ve otelcilik, resim, müzik, yüzme, aşçılık, din eğitimi, el sanatları teknolojisi ve daha birçok sertifikalı eğitim imkânına başvuru yapabilirsiniz. (e-yaygin.meb.gov.tr)

eba.gov.tr adresinde sağ üst köşede yer alan “Hızlı Erişim” sekmesini kullanılarak da “OGM Materyal” sitesine erişim sağlanabilmektedir.

OGM Materyal sitesinde bulunan kaynakları indirebilir veya bu kaynakların çıktısını alabilirsiniz.

B) MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI MOBİL UYGULAMALARI

Zaman ve yer fark etmeden OGM Materyal yardımcı kaynaklarına erişim sağlanabileceğini biliyor musunuz? Android ve İOS uyumlu ücretsiz mobil uygulamalarımız OGM Materyal sitesinin sol üst köşesinden veya uygulama mağazalarından indirilebilir.

1. DERSLER CEPTE

9-10-11 ve 12. sınıf Türk dili ve edebiyatı, tarih, coğrafya, felsefe, matematik, fizik, kimya, biyoloji ve İngilizce derslerinin tüm ünite, konu ve kazanımlarını kapsayan ders özetlerine, ders anlatım videolarına ve soru bankalarına erişebilirsiniz.

2. DÖRT DÖRTLÜK KONU PEKİŞTİRME TESTLERİ

9-10-11 ve 12. sınıf Türk dili ve edebiyatı, tarih, coğrafya, felsefe, matematik, fizik, kimya, biyoloji ve İngilizce derslerinin tüm ünite, konu ve kazanımlarını kapsayan ders özetlerine, ders anlatım videolarına ve soru bankalarına erişebilirsiniz.

3. 3 ADIM SORU BANKASI

3 Adım TYT-AYT-YDT Soru Bankaları içinde yer alan tüm sorulara ve soruların videolu çözümlerine erişim sağlayabilirsiniz.

4. OGM MATERYAL SORU BANKASI

9-10-11 ve 12. sınıf Türk dili ve edebiyatı, tarih, coğrafya, felsefe, matematik, fizik, kimya, biyoloji ve İngilizce derslerinin tüm ünite, konu ve kazanımlarını kapsayan soru bankası ve videolu çözümlerine erişebilirsiniz.

C) ÇEVRİM İÇİ KURSLAR

1. BTK AKADEMİ

BTK Akademi, Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumunun hazırladığı bilgi ve teknoloji konusunda kendini geliştirmek isteyen tüm vatandaşlarımızın faydalanabileceği bir platformdur. Akademinin içerisinde çevrim içi eğitimlerin yanı sıra yüzyılın teknolojilerine göre geliştirilmiş sınıf içi eğitimler de bulunmaktadır. Programa e-devlet şifresi ile giriş yapılması gerekmektedir. (btkakademi.gov.tr)

2. HEMBA

Millî Eğitim Bakanlığınca hizmete sunulan Halk Eğitim Merkezleri Bilişim Ağı (HEMBA), kurs merkezlerine gitmeye gerek kalmadan uzaktan eğitim aracılığı ile kişisel veya mesleki gelişiminize katkıda bulunabilecek kurslara kaydolabilir ve tamamladıktan sonra sertifika almaya hak kazanabilirsiniz. Sisteme e-devlet şifresi ile giriş sağlanabilir. (hemba.gov.tr)

3. BİLGEİŞ

Orta Doğu Teknik Üniversitesi (ODTÜ) tarafından hazırlanan platformdan, bilgi ve iletişim teknolojileri ile ilgili mesleki ve kişisel gelişimlerine çevrim içi dersler/kurslar vasıtasıyla katkı sağlamak isteyen tüm vatandaşlar ücretsiz faydalanabilir. Sisteme giriş için kayıt olmak gereklidir. (bilgeis.net)

4. EDX

İş arayanlar, profesyoneller, öğrenciler, öğretmenler, evde eğitim görenler, yüksekokul ya da üniversite için hazırlık yapanlar, yeteneklerini geliştirmek isteyen herkes için çevrim içi açık dersler sunan bir platformdur. Sisteme ücretsiz kaydınız tamamladıktan sonra giriş yapabilirsiniz. (edx.org)

ÖRNEK ETKİNLİKLER

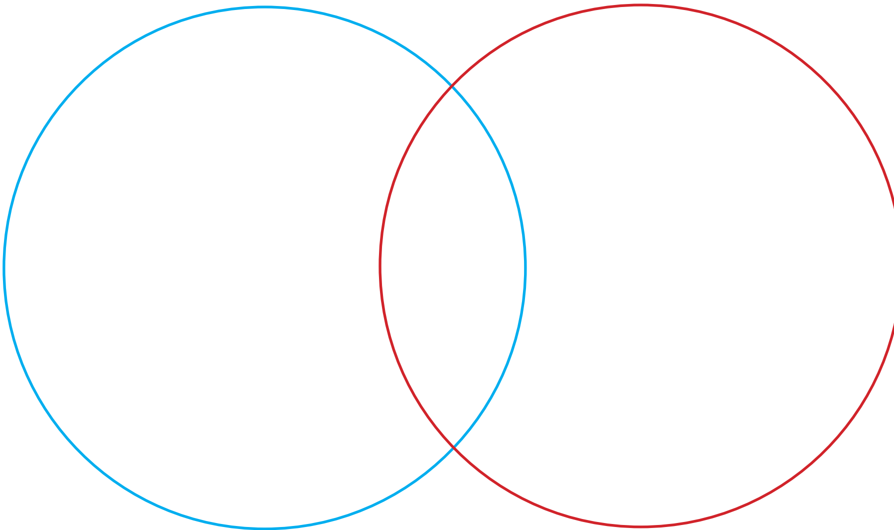

GEÇMİŞTEN GELECEĞE BİLİMLE KEŞFET

Aşağıda "Tarih ve Doğa Bilimleri" ile ilgili ifadeler verilmiştir. Bu ifadelerden bazıları sadece tarih bilimine, bazıları sadece doğa bilimlerine, bazıları ise hem tarih bilimine hem de doğa bilimlerine aittir. Buna göre verilen ifadelerin numaralarını venn şemasında uygun alanlara yerleştiriniz.

1. Hipotezleri test etmek ve sonuçları desteklemek için kanıt ve delil kullanır.
2. İnsanlığa ait tüm faaliyetleri inceler.
3. Deney ve gözlem metodunu kullanılır.
4. Tümevarım ve tümdengelim metotlarını kullanır.
5. Objektiflik ilkesini esas alır.
6. Kaynak inceleme yoluyla geçmişi inceler.
7. Canlı, cansız tüm varlıkları inceler.
8. Evrensel, değişmez yasalar ve ilkeler arayışındadır.
9. Bilginin üretim sürecinde, öncelikle araştırma yapılmak istenen konuyla ilgili bir problem belirlenir.
10. Genelleme yapma ve kanun koyma, bilimsel araştırma ve bilgi üretiminde önemli adımlardır.
11. Yeni keşifler ve teknolojilerle dinamik ve sürekli gelişen bir yapıya sahiptir.
12. Birinci ve ikinci elden kaynaklar üzerinden geçmişi inceler.
13. Elde edilen verileri yorumlama ve analiz etme becerisi gerektirir.
14. Doğrudan gözlem ve hassas ölçümlerle elde edilen verileri kullanır.
15. İncelediği olayların tekrarlanma imkânı yoktur.
16. Sistematik araştırma yöntemleri ve veri analizi kullanır.
17. Olayların kronolojik sırasını ve zaman içindeki gelişimini anlamaya çalışır.

TOPRAĞA ATILAN TOHUMLA MEDENİYETİN DOĞUŞU

Aşağıda tanımları verilen kavramları bularak bulmaca üzerine yazınız.

2 7 10 8 4 5 3 6 9 1

1. Tarih öncesi çağlardan olan Taş Çağı'nın ilk bölümüne verilen isim.
2. Fırat ve Dicle nehirleri arasında kalan bölgeye verilen isim.
3. Eski uygarlıklardan kalma, pişmiş ya da kurutulmuş kilden yapılmış, üzerinde metin bulunan yazılı belge.
4. Eski bir yerleşim yerinin zamanla toprakla örtülüp tepe biçimine gelmiş hline verilen isim.
5. Tarımsal faaliyetlerin ilk olarak görüldüğü döneme verilen ad.
6. Tane durumundaki besinlerin öğütülmesi işleminin yapıldığı araç.
7. Orta Taş Çağı'nda çakmaktaşından yapılmış küçük taş aletlere verilen isim.
8. Toprağı kazıyarak, tarlayı ekilebilecek duruma getiren alet.
9. Tarlada toprağı işlemek, kazmak için kullanılan ağaç saplı, keskin ağızlı demirden yapılmış kazı aracı.
10. Tarih öncesi çağlarda insanlığın ilk defa hayvan evcilleştirdiği döneme verilen ad.

TARİHİN İLK MUHAFIZLARI

Aşağıdaki açık uçlu soruları verilen görsel ve metinlerden yararlanarak cevaplandırınız.

I.

Bir Sümer savaşını betimleyen MÖ 2600'de yapılmış bir kutu süslemesi (Ur standardı).

Görsele göre Sümer askerî yapısıyla ilgili hangi bilgilere ulaşılabilir?

....

II.

"Mısır askerlerinin yaşamıyla ilgili bir papirüs."

"Gel <dur anlatayım> sana askerin dertlerini, üstünde kaç adam olduğunu: General, birlik komutanı; baştaki subay, sancaktar, yaver, yazıcı, elli askerin komutanı ve garnizon komutanı. "Irgatları alın!" diye bağırarak sarayın koridorlarına girip çıkarlar. Asker her saat uyandırılır. Eşek sürer gibi bırakmazlar peşini. Aton (güneş tekeri) gecenin karanlığına batana dek asker alın teri döker. Karnı açtır, böğrü ağrır, yaşayan bir ölüdür. Terhis edildikten sonra aldığı buğday tayını öğütülmeye elverişli değildir. Suriye'ye göreve çağrılır. Dur durak tanınmaz ona. Ne giysileri vardır ne de sandaletleri. Savaş silahları Sile kalesinde toplanır (Levant'a yapılan seferlerin başlama noktası). Dağlara doğru tırmanışa geçer. Her üç günde bir su içer, ama kokulu, tuzlu bir su. Hastalıktan vücudu kırılır. Düşman gelir, cephanesiyle sarar çevresini, hayatından bezer. "İleri, kahraman asker! Şanına yaraşır bir isim kazan!" derler ona. Ne yapacağını bilemez. Vücudu zayıf düşmüştür, bacakları onu taşımaz. Zafer kazanıldığında, tutsaklar Mısır'a götürülmek üzere majestelerine teslim edilir. Yabancı kadın yürüyüş sırasında bayılır, askerin boynuna tutunur. Askerin sırt çantası düşer, asker kadını yüklenirken çantayı başka biri kapar. Karısıyla çocukları köydedir; ölür ve oraya ulaşamaz. Olur da sağ kalırsa, yürümekten bitap düşer. İster hür olsun ister esir, acı çeker asker. Kaçar da firarilere katılırsa, bütün ailesi mahkûm edilir. Çölün sınırında ölür, ismini devam ettirecek kimse yoktur. Hayatta da ölümde de sürünür. Koca bir çuval getirirler onun için; nereye gömüldüğünü bilmez."

a) Mısırlıların askerî özelliklerini en iyi ifade eden beş özelliği ve bu özelliklere metinde karşılık gelen ifadeleri belirtiniz.

....

b) Bu metnin yazarı kim olabilir? Neden böyle bir anlatı yapmış olabilir, gerekçeleriyle birlikte açıklayınız.

....

TARİHİN İLK MUHAFIZLARI

III.

Roma Devleti'nin en geniş sınırları

a. Bugünkü hangi ülke ve coğrafyaların Roma hâkimiyetinde bulunduğunu belirtiniz.

....

....

b. Roma hâkimiyetinin ulaştığı denizleri ve boğazları belirtiniz..

....

....

c. Roma Devleti'nin doğu, batı, kuzey ve güney yönlerinde en geniş sınırlarını ve bu durumun siyasi, sosyal ve ekonomik yapıyla olan ilgisini açıklayınız.

....

....

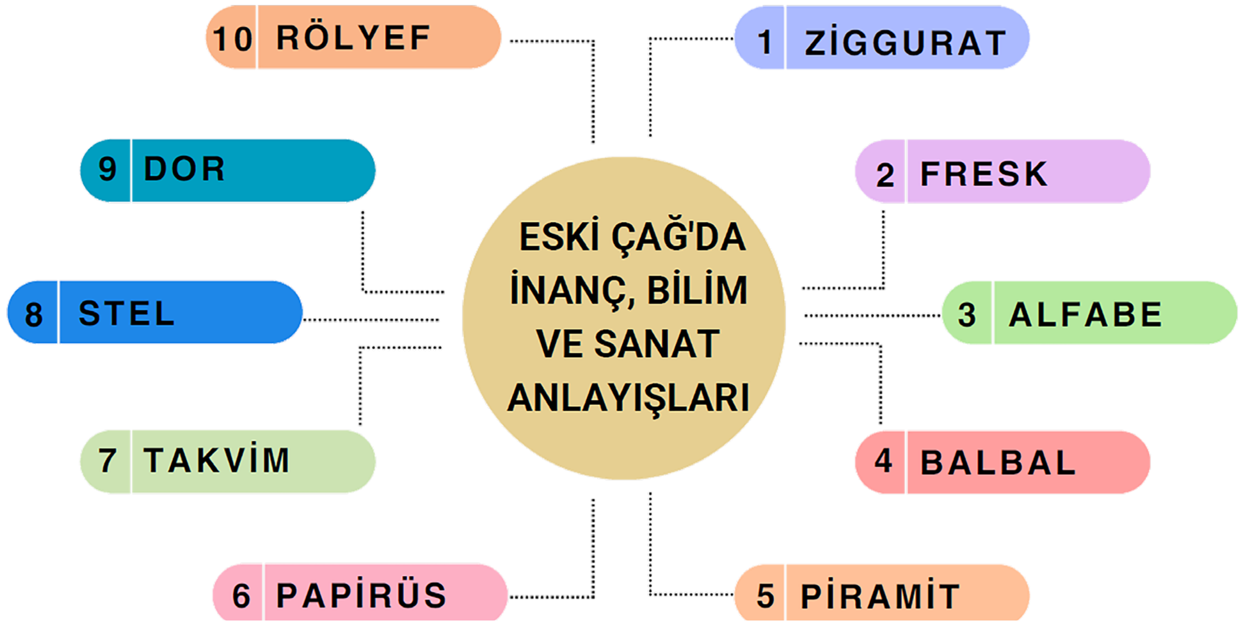

MEDENİYETİN ÜÇ TEMEL TAŞI: DİN, BİLİM VE SANAT

Aşağıda “Eski Çağ’da İnanç, Bilim ve Sanat Anlayışları” ile ilgili soruların cevaplarının yer aldığı kutucuklar yapılandırılmış grid-de, sorular ise yapılandırılmış gridin altında verilmiştir.

Kutucuklardaki numaraları kullanarak soruları cevaplamanız beklenmektedir.

Aynı kutucuğu birden fazla sorunun cevabı olarak kullanabilirsiniz.

1. Kutucuklardan hangisi/hangileri Eski Çağ’da inanç alanı ile ilgili gelişmelerdendir?

....

....

2. Kutucuklardan hangisi/hangileri Eski Çağ’da bilim ile ilgili gelişmelerdendir?

....

....

3. Kutucuklardan hangisi/hangileri Eski Çağ’da sanat faaliyetlerine örnektir?

....

....

TARİHİN BÜYÜK HAREKETİ, AVRUPA'NIN YENİDEN DOĞUŞU

Kavimler Göçü'nün gerçekleşme aşamalarının karışık bir şekilde verildiği metinleri, tarih şeridindeki rakamsal sıraya göre kronolojik olarak yerleştiriniz.

A İç karışıklıklar, Çin baskısı gibi sebeplerle Asya Hun Devleti'nin dağılma sürecine girmesi

B Kuzey Hun Devleti'nin Çin saldırıları sonrası dağılması ile Hun kitlelerinin batıya doğru göç etmesi ve bölgedeki diğer Türk boylarıyla birleşip Batı Hunları ismini alması

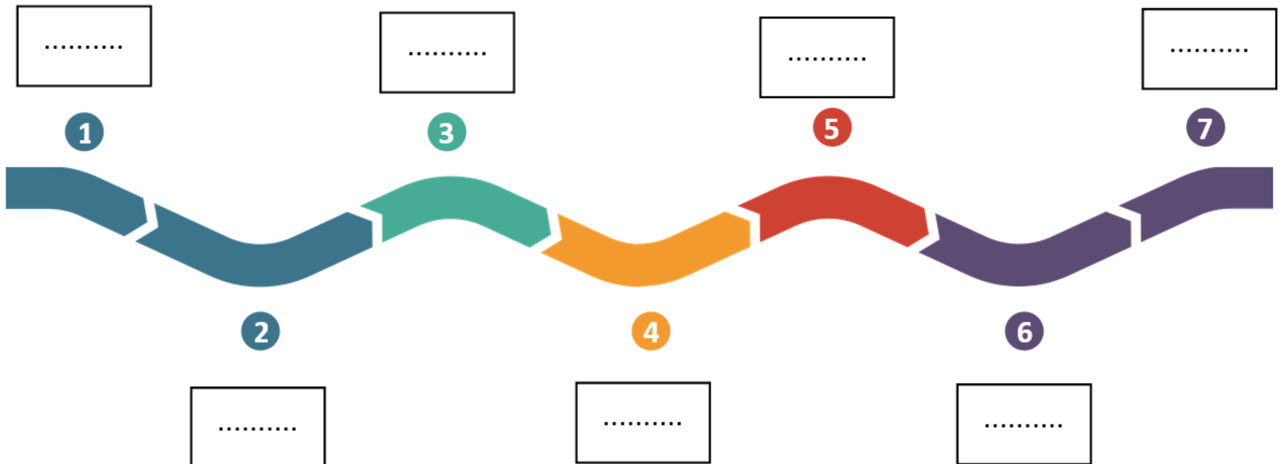
C Hun baskısıyla başlayan, kavimler hareketinin devam eden göç dalgası ile Roma İmparatorluğu'nun kuzey eyaletlerini alt üst ederek İspanya'ya kadar uzanması

D Karışıklıklar sonucunda Asya Hun Devleti'nin, kuzey ve güney olmak üzere ikiye ayrılması, Güney Hunlarının Çin hakimiyetini benimsemesi

E Alanların harekete geçmesinin bir domino etkisi oluşturması; Ostrogot, Vizigot, Vandal, Süev, Burgund, Frank, Angıl ve Sakson gibi Germen kavimlerin batıya doğru göçe başlaması

F Hunların, Balamir önderliğinde İtil Nehri'ni geçerek 374 yılında ilk defa Avrupa önlerinde görülmeye başlaması, ilk olarak yarı Türk yarı İran kökenli Alanları batıya doğru itmesi

G 378'de Hunların bir kolunun Balkanlardan Trakya'ya doğru, diğer kolunun Kafkaslardan Anadolu istikametine doğru ilerlemesi

KÜLTÜRLERİN BULUŞMA NOKTALARI: İPEK-BAHARAT-KÜRK YOLU

ORTA ÇAĞ’DA TİCARET YOLLARI

I. BÖLÜM

Aşağıya "Orta Çağ'da Ticaret Yolları" kavramı ile ilgili zihninizde çağrışım yapan kelimeleri / kavramları 1 dakika içinde yazınız.

TİCARET YOLLARI

1 ....
2 ....
3 ....
4 ....
5 ....
6 ....
7 ....
8 ....
9 ....
10 ....

KÜLTÜRLERİN BULUŞMA NOKTALARI: İPEK-BAHARAT-KÜRK YOLU

ORTA ÇAĞ'DA TİCARET YOLLARI

II. BÖLÜM

I. bölümde verdiğiniz cevaplarınız ile "Orta Çağ'da Ticaret Yolları" ibaresinin birlikte kullanıldığı anlamlı birer cümle yazınız.

10.CÜMLE

1.CÜMLE

9. CÜMLE

2.CÜMLE

8. CÜMLE

3.CÜMLE

7. CÜMLE

4. CÜMLE

6. CÜMLE

5. CÜMLE

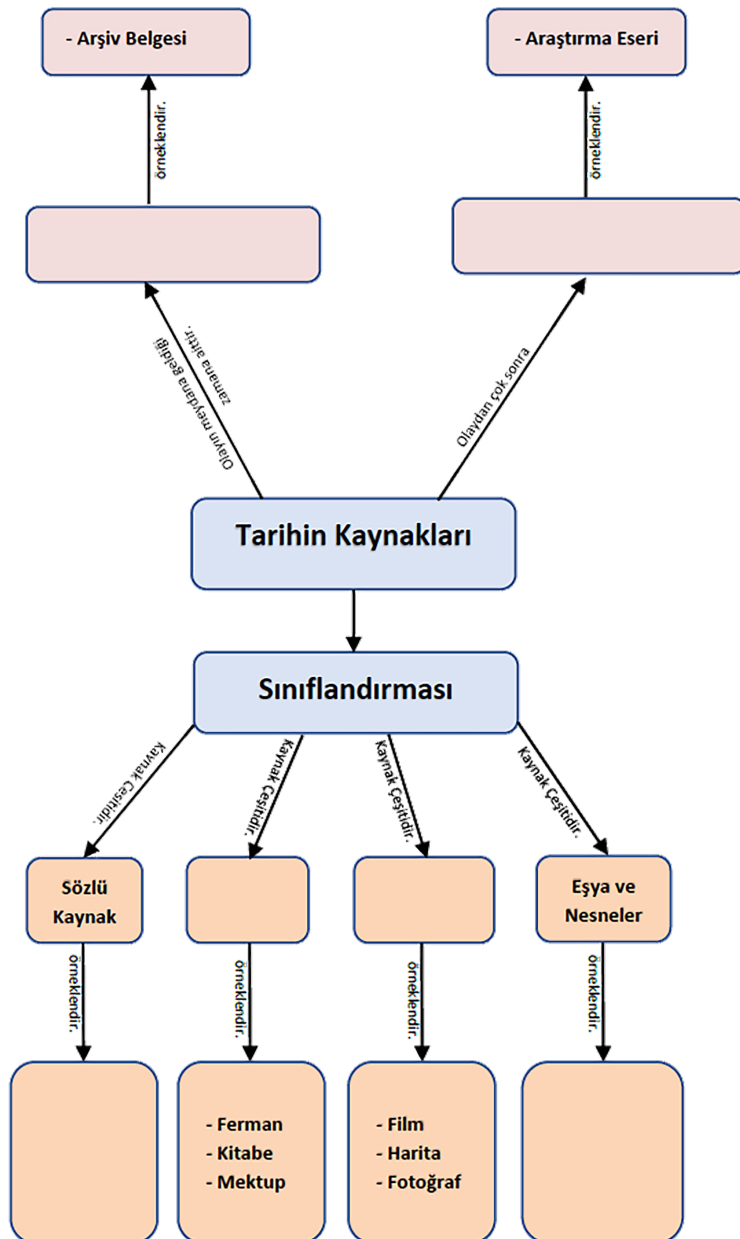

TARİHE DOKUNUN: EFSANELERDEN ARKEOLOJİK BULUNTULARA

Aşağıda "Tarihin Kaynakları" ile ilgili kavramlar ve kavram haritası iskeleti verilmiştir.

Kavram haritasındaki boşluklara, aşağıda verilen kavramları anlamlı bir cümle oluşturacak şekilde yerleştiriniz.

TARİHİN KAYNAKLARI İLE İLGİLİ KAVRAMLAR	
Yazılı kaynak	Sesli ve görüntülü kaynak
Mit	Destan
İkinci elden kaynak	Birinci elden kaynak
Tarihî eşya	Arkeolojik buluntu
Silah	Menkıbe

GEÇMİŞİN İZİNDE: ORTA ÇAĞ'A YOLCULUK

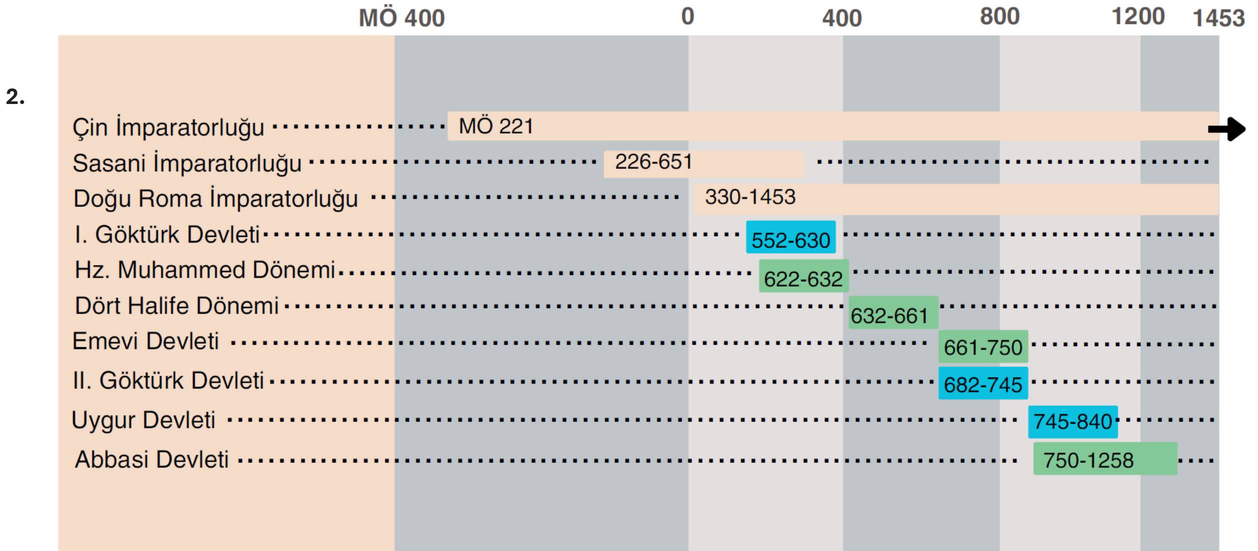
Aşağıdaki çoklu seçim sorularını cevaplandırınız.

1. Muâviye'nin hilâfet makamına geçmesiyle İslâm tarihinde Emeviler dönemi başlamıştır. Halifeliği, kabile asabiyeti temeline dayanan bir mücadele sonunda ele geçirmiş olan Muâviye'nin en önemli icraatı oğlu Yezîd'i veliaht tayin etmesidir. Muâviye zamanında hükümdarlık merasim ve protokollerinin ortaya çıkmasıyla birlikte hâciblik görevi ihdas edilmişti. Emevîler zamanında ülke, devlet merkezi olan Suriye ve civarı dışında, valileri (umumi vali) halife tarafından tayin edilen beş büyük eyalete ayrılmıştır.

Bu bilgilere göre Emeviler ilgili aşağıdaki çıkarımlardan hangilerine ulaşılabilir? (Birden fazla kutucuk işaretleyebilirsiniz.)

- ☐ Devlet yönetiminde saltanat usulünü uygulamaya başlamışlardır.
- ☐ Mevali politikası uygulamışlardır.
- ☐ Bürokraside yeni müesseseler oluşturmuşlardır.
- ☐ Merkezî yönetim anlayışını uygulamışlardır.
- ☐ Fetih hareketlerine yeniden başlamışlardır.

2.

Orta Çağ'daki başlıca devletlerle ilgili tarih şeridine göre aşağıdaki yargılardan hangilerine ulaşılamaz? (Birden fazla kutucuk işaretleyebilirsiniz.)

- ☐ Çin İmparatorluğu her çağda en güçlü devlet olma özelliğini korumayı başarmıştır.
- ☐ Doğu Roma İmparatorluğu ile Abbasi Devleti çağdaş devletlerdir.
- ☐ Türk devletleri, Çin İmparatorluğu ile İpek Yolu için mücadele etmişlerdir.
- ☐ Orta Çağ, Fatih'in İstanbul'u fethetmesi ile sona ermiştir.
- ☐ Türk devletlerinin siyasi ömürleri Orta Çağ Dönemi'nde sona ermiştir.

GEÇMİŞİN İZİNDE: ORTA ÇAĞ'A YOLCULUK

Aşağıdaki çoklu seçim sorularını cevaplandırınız.

3. Yüksek dağlar, geniş bozkırlar ve zorlu iklim koşulları bozkır insanını çetin tabiat şartları ile sürekli bir mücadeleye itmiştir. Gündelik yaşam içerisinde hayat her daim hareketlidir. Her bir fert için hayati bir önem arz eden barınma ihtiyacına yönelik de yine içinde bulunulan koşullara uygun bir çözüm üretilmiştir. Yaylak ve kışlaklar arasında yapılan yolculuklar sırasında çadırların taşınması, hayvan sırtında yapılabildiği gibi tekerlekli araçlar aracılığıyla da gerçekleştirilebilmiştir. Türklerin "yurt" veya "kiyiz üy" (keçe ev) dediği çadırların en önemli özelliklerinden birisi çadırın tam ortasında yemek pişirme ve ısınma gibi işler için kullanılan ve "korluk" da denilen ocaktır. Gün boyunca söndürülmeden yanmasına büyük önem verilen ocakta bulunan üçayak ve bunun üzerindeki kazan, yurt sahibinin ekonomik gücü her ne olursa olsun hiç istisnasız her çadırın en önemli eşyasıdır. Ocağın sönmesi, ailenin bitmesi olarak düşünüldüğü ve uğursuzluk sayıldığı için devamlı yanması ve canlı tutulması gerekmektedir. Türk aile yapısı içinde evlenen oğullar, baba evinden/baba ocağından ayrılırken çadır içinde yanan ocaktan aldıkları odun veya közlerle kendi çadırlarına baba ateşini taşımışlardır.

Bu parçada verilen bilgilerde Türklerle ilgili aşağıdaki soruların hangilerinin cevabı yer almaz? (Birden fazla kutucuk işaretleyebilirsiniz.)

- ☐ Nasıl bir yaşam tarzı sürdürmüşlerdir?
- ☐ Kullandıkları konutların özellikleri nelerdir?
- ☐ Yaşam tarzları askerî özelliklerini nasıl etkilemiştir?
- ☐ "Ocak" kavramının Türk kültür hayatındaki önemi nedir?
- ☐ Kadınların toplumsal hayattaki konumu nasıldır?

KANUNLAR TAŞA YAZILDI: HAMMURABİ'NİN MİRASI

Aşağıda "Eski Çağ'da Mezopotamya'da Hukuk" ile ilgili Doğru (D) / Yanlış (Y) önermeleri içeren tanılayıcı dallanmış ağaç verilmiştir. Verilen önermenin doğru olduğunu düşünüyorsanız (D) seçeneğini, yanlış olduğunu düşünüyorsanız (Y) seçeneğini seçmeniz gerekmektedir. İlk önermeden başlayarak yapacağınız Doğru (D) / Yanlış (Y) seçimleriyle, sekiz farklı çıkış noktasından birine ulaşabileceksiniz.

1. Tarihte, hukuk alanındaki ilk yazılı kanun örnekleri Eski Çağda Mezopotamya medeniyetinde ortaya çıkmıştır.

D → 2. Babil hükümdarı Hammurabi, önceki kuralları da göz önünde bulundurarak 282 maddeden oluşan kanunları yazdırtmıştır.

Y → 3. Sümer şehir devletlerinden Lagaş'ın krali Urkagina, Babillerden esinlenerek kanunlarını hazırlamıştır.

2 → D → 4. Hammurabi Kanunları'nda boşanma hakkı sadece erkeğe değil, kadına da tanımıştır.

2 → Y → 5. Kral Hammurabi, kanun metninin başlangıcında dünyada adaleti sağlama görevinin kendisine Baştanni Marduk tarafından verildiğini belirtmiştir.

3 → D → 6. Kral Urkagina, hazırlamış olduğu kanunla, tapınak görevlilerinin zayıf halka karşı yaptığı haksız uygulamalara son vermiştir.

3 → Y → 7. Urkagina Kanunlarında bazı suçlarda "kollektif cezalandırma" yöntemi uygulamıştır.

4 → Y → 1.ÇIKIŞ; 4 → D → 2.ÇIKIŞ

5 → Y → 3.ÇIKIŞ; 5 → D → 4.ÇIKIŞ

6 → Y → 5.ÇIKIŞ; 6 → D → 6.ÇIKIŞ

7 → Y → 7.ÇIKIŞ; 7 → D → 8.ÇIKIŞ

BUGÜNÜN MODASINDA TÜRK İZLERİ

Aşağıdaki metne göre Türklerin giyim kültürünün özelliklerini 5N1K yöntemini kullanarak verilen diyagrama yerleştiriniz.

TÜRKLERDE GİYİM

İslamiyet öncesi dönemde savaşçı bir toplum olan ve zor bir coğrafyada yaşayan konargöçer Türkler, bu unsurları göz önünde bulundurarak giyim kuşamlarını biçimlendirmişlerdir. Orta Asya'da Hunlara ait kurganlardan çıkan deri, kumaş, yün ve keçeden yapılmış giysiler, bu soğuk coğrafyanın ikliminden korunmak için Türklerin kalın giysiler giydiğini göstermektedir. Hun kurganından iç içe giyilen gömlekler, kaftan, keçe veya deriden yapılmış bot çizmeler, yün çoraplar ve kulakları kapatan başlıklar çıkmıştır. Pantolonu da ilk defa Hun Türkleri kullanmıştır. Pantolonları sıkı bir şekilde bele sabitlemek, şık bir görünüş sağlamak ve kılıç kınını, hançer kılıfını, ok sadağını takmak için kullanılan kemer önemli bir giyim eşyasıdır. Yapılan kazılarda çıkan Türklere ait pek çok kemer tokası, konargöçer Türklerin kemer kullandığının bir kanıtıdır. Pantolon giyme kültürü daha sonradan Avrupa'ya giden Hunlar vasıtasıyla Batı topraklarına taşınmıştır. Aynı şekilde ceket ve iç çamaşırı giyme kültürü de Türkler vasıtası ile Avrupa'ya yayılmıştır. Yani diyebiliriz ki günümüzde giydiğimiz modern giysilerin temelini konargöçer Türkler atmıştır.

KİM

....

NE ZAMAN

....
....
....

NEREDE

....
....
....

NİÇİN

....
....
....

NE

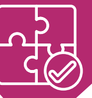
....
....
....
....
....
....
....
....
....

NASIL

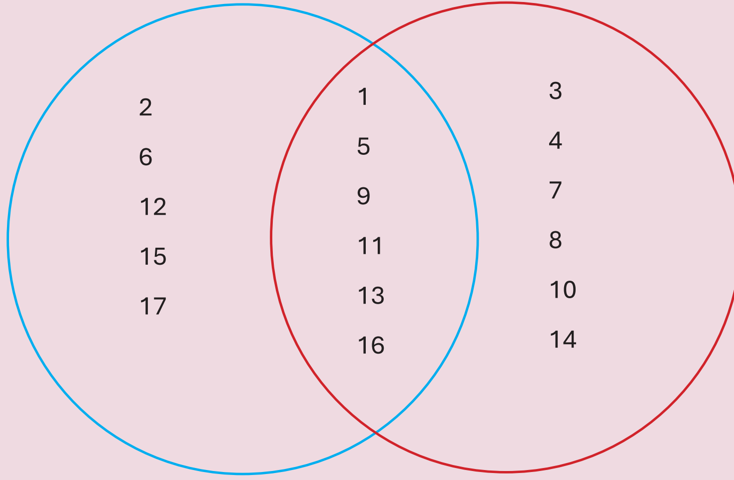
....
....
....
....
....
....
....
....
....

CEVAP ANAHTARI

GEÇMİŞTEN GELECEĞE BİLİMLE KEŞFET

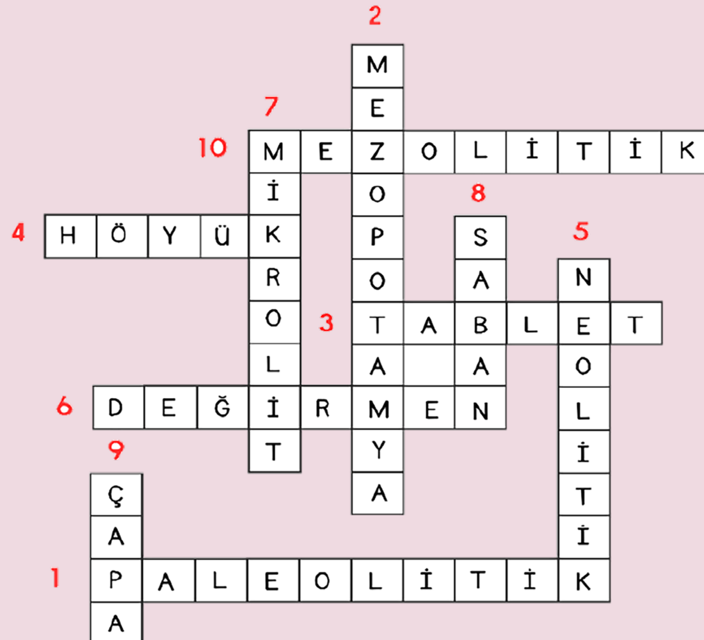

TOPRAĞA ATILAN TOHUMLA MEDENİYETİN DOĞUŞU

1-10

KAVRAM BULMACASI

TARİHİN İLK MUHAFIZLARI

I.

Savaş Arabaları: Görselde, tekerlekli savaş arabalarını ve bunların nasıl kullanıldığını gösteren sahneler mevcuttur.

Piyadeler: Görselde düzenli şekilde sıralanmış piyade (yaya) askerler mevcuttur. Bu, Sümer ordusunun piyadelerden oluşan düzenli bir yapıya sahip olduğunu gösterir.

Askerî Formasyonlar: Görselde askerlerin belirli bir düzen içinde hareket ettiği, disiplinli ve organize bir yapıya sahip oldukları gözlemlenebilir.

Hiyerarşi/Komuta Kademesi: Görselde farklı kıyafet ve ekipmanlara sahip askerler bulunması, orduda bir hiyerarşi olduğunu ve farklı rütbelerde askerlerin mevcut olduğunu gösterir.

Savaş Hazırlıkları ve Kutlamalar: Görselde savaş hazırlıkları ve muhtemelen zafer kutlamaları gibi sahnelere yer verilmesi, Sümer toplumunun savaşlara büyük önem verdiğini gösterir.

II.

a)

➢ Ordu içinde belirli bir rütbe düzeni ve hiyerarşik yapının olduğu anlaşılmaktadır.

Metinde geçen ilgili ifade: "General, birlik komutanı; baştaki subay, sancaktar, yaver, yazıcı, elli askerin komutanı ve garnizon komutanı."

➢ Askerlerin zor ve acımasız koşullar altında çalıştığı belirtilmektedir.

Metinde geçen ilgili ifade: "Asker her saat uyandırılır. Eşek sürer gibi bırakmazlar peşini. Karnı açtır, böğrü ağrır, yaşayan bir ölüdür."

➢ Askerlerin yeterli beslenme ve donanıma sahip olmadığı vurgulanmaktadır.

Metinde geçen ilgili ifade: "Terhis edildikten sonra aldığı buğday tayını öğütülmeye elverişli değildir. Ne giysileri vardır ne de sandaletleri."

➢ Askerler sürekli olarak görev ve savaşlara çağrılmaktadır.

Metinde geçen ilgili ifade: "Suriye'ye göreve çağrılır. Dur durak tanınmaz ona. Düşman gelir, cephanesiyle sarar çevresini, hayatından bezer."

➢ Ordudan kaçan askerlerin ve ailelerinin ağır cezalarla karşılaştığı belirtilmektedir.

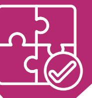
Metinde geçen ilgili ifade: "Kaçar da firarilere katılırsa, bütün ailesi mahkûm edilir. Çölün sınırında ölür, ismini devam ettirecek kimse yoktur."

b)

➢ Metnin yazarı Mısır'da bir asker, askerlerin zorluklarını bilen biri ya da mevcut yönetime muhalif biri olabilir.

➢ Yazarın Gerekçeleri Olabilecek Durumlar:

- Tarihe kayıt düşmek için yazılmış olabilir. (Gelecekteki nesillere bilgi aktarmak amacıyla yazılmış olabilir.)
- Yazan kişinin askerlerin kötü şartlarından dolayı duyarlı olması ve gerçekleri ortaya koymak istemesi olabilir. (Yazar askerlerin çektikleri sıkıntıları vurgulayarak onların yaşam koşullarına dikkat çekmek istemiş olabilir.)
- Askerin moral ve motivasyonunu yükseltme amacıyla yazılmış olabilir. (Zorluklara rağmen askerlerin cesaret ve dayanıklılık gösterdikleri vurgulanarak, onların moralini yüksek tutma amacı güdülmüş olabilir.)

TARİHİN İLK MUHAFIZLARI

- Propaganda maksatlı yazılmış olabilir. (Ordudaki aksaklıkları dile getirerek mevcut yönetimi ya da ordudan sorumlu yöneticileri kötülemek gibi provoke edici bir propaganda metni olabilir. Firar etmenin ve askerî görevlerden kaçmanın sonuçlarını dramatize ederek askerleri disiplinli tutmayı amaçlayan bir propaganda metni olabilir.

III.

a)

Roma İmparatorluğu'nun en geniş sınırlarının bugünkü İspanya, Fransa ve Belçika'nın tamamını; Almanya, İsviçre ve Britanya'nın bir kısmını; İtalya'dan Alp Dağlarına kadar olan Güney Avrupa topraklarını; Balkanlar'ı, Anadolu'yu; Güney Kafkasya'yı; Irak'ı; Suriye ve Filistin bölgesini; güneyde Kuzey Afrika'nın (Mısır, Libya, Tunus, Cezayir, Fas) tamamını kapsadığını gösterir.

b)

Akdeniz'in bir Roma gölü olduğunu ve Roma Devleti'nin sınırlarının batıda Atlas Okyanusu, doğuda Karadeniz, Hazar Denizi, Basra Körfezi ve Kızıldeniz gibi önemli su kaynaklarına kadar ulaştığını gösterir. Ayrıca Karadeniz'i Akdeniz'e bağlayan İstanbul Boğazı ve Akdeniz'i Atlas Okyanus'a bağlayan Cebelitarık Boğazı gibi stratejik bölgelerin Roma hâkimiyetinde olduğunu gösterir.

c)

Roma İmparatorluğu'nun egemenlik alanının güneyde Afrika çöllerine, kuzeyde Alp Dağları'na ve Britanya'ya, batıda Atlas Okyanusu'na ve doğuda Anadolu ile Irak'ın İran'la sınır oluşturduğu dağlık bölgeye kadar ulaşması;

➢ Roma İmparatorluğu'nun doğal sınırlarına ulaştığını gösterir.

➢ Roma'nın dünya nüfusunun önemli bir kısmını barındırmasını ve çok uluslu toplum yapısını işaret eder. Bu da Roma topraklarında konuşulan birçok dilin yanı sıra çeşitli tanrıların ve dinlerin var olduğunu gösterir.

➢ Roma'nın yönetim ve diplomasi becerisinin yanı sıra siyasi, askerî, ekonomik ve kültürel gücünü gösterir.

➢ Egemenlik kurulan coğrafyada kontrolü sağlamak, ulaşım imkânlarını ve ticari faaliyetleri geliştirmek için yol ve posta ağına, yollar üzerindeki askerî garnizonlara duyulan ihtiyacı gösterir.

➢ Roma'nın önemli ticaret yollarına, verimli arazilere ve zengin maden kaynaklarına sahip bölgelere hükmettiğini gösterir.

MEDENİYETİN ÜÇ TEMEL TAŞI: DİN, BİLİM VE SANAT

I. KUTUCUKLARDAN HANGİSİ/HANGİLERİ ESKİ ÇAĞ'DA İNANÇ ALANI İLE İLGİLİ GELİŞMELERDENDİR?

1, 4, 5

II. KUTUCUKLARDAN HANGİSİ/HANGİLERİ ESKİ ÇAĞ'DA BİLİM ALANI İLE İLGİLİ GELİŞMELERDENDİR?

3, 1, 5, 6, 7

III. KUTUCUKLARDAN HANGİSİ/HANGİLERİ ESKİ ÇAĞ'DA SANAT FAALİYETLERİNE ÖRNEKTİR?

2, 3, 8, 9, 10

CEVAP ANAHTARI

TARİHİN BÜYÜK HAREKETİ, AVRUPA'NIN YENİDEN DOĞUŞU

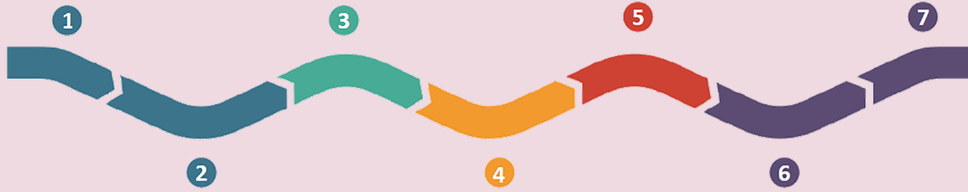
1. A 2. D 3. B 4. F 5. E 6. G 7. C

A İç karışıklıklar, Çin baskısı gibi sebeplerle Asya Hun Devleti'nin dağılma sürecine girmesi.

B Kuzey Hun Devleti'nin Çin saldırıları sonrası dağılması ile Hun kitlelerinin batıya doğru göç etmesi ve bölgedeki diğer Türk boylarıyla birleşip Batı Hunları ismini alması.

E Alanların harekete geçmesinin bir domino etkisi oluşturması; Ostrogot, Vizigot, Vandal, Süev, Burgund, Frank, Angıl ve Sakson gibi Germen kavimlerin batıya doğru göç hareketine başlaması

C Hun baskısıyla başlayan, kavimler hareketinin devam eden göç dalgası ile Roma İmparatorluğu'nun kuzey eyaletlerini alt üst ederek İspanya'ya kadar uzanması

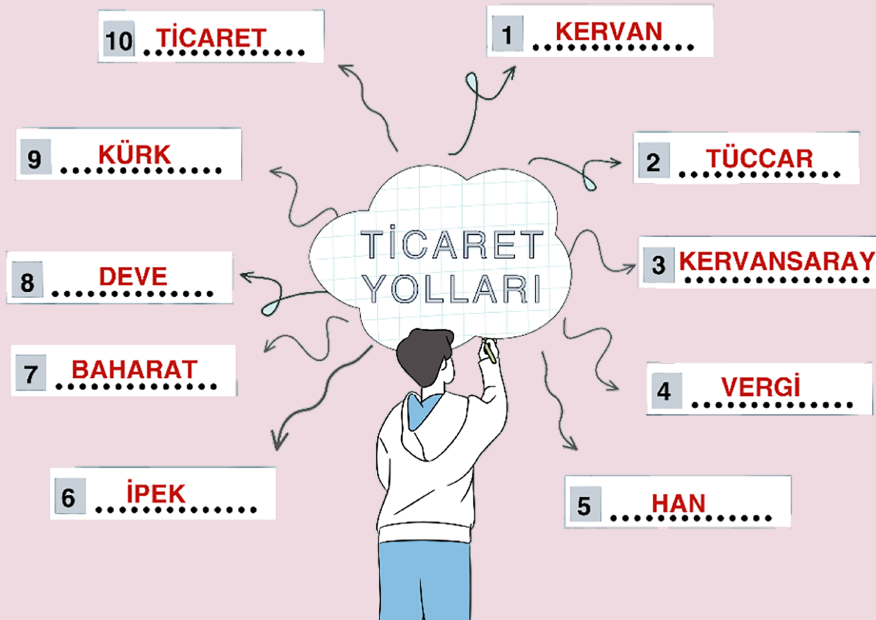
D Karışıklıklar sonucunda Asya Hun Devleti'nin, kuzey ve güney olmak üzere ikiye ayrılması, Güney Hunlarının Çin hakimiyetini benimsemesi.

F Hunların Balamir önderliğinde İtil Nehri'ni geçerek 374 yılında ilk defa Avrupa önlerinde görülmeye başlaması, ilk olarak Alanları batıya doğru itmesi

G 378'de Hunların bir kolunun Balkanlardan Trakya'ya doğru, diğer kolunun Kafkaslardan Anadolu istikametine doğru ilerlemesi

KÜLTÜRLERİN BULUŞMA NOKTALARI: İPEK-BAHARAT-KÜRK YOLU

I. BÖLÜM

KÜLTÜRLERİN BULUŞMA NOKTALARI: İPEK-BAHARAT-KÜRK YOLU

II. BÖLÜM

1. CÜMLE

Ticaret yolları üzerinde taşımacılık, kervanlar aracılığı ile sağlanırdı.

2. CÜMLE

Ticaret yolları üzerinde, ticaret işi ile uğraşan kimselere tüccar denilirdi.

3. CÜMLE

Ticaret yolları üzerinde, kervanların konaklaması için kervansaray adı verilen yapılar bulunurdu.

4. CÜMLE

Devletlerin, ticaret yolları üzerindeki ekonomik faaliyetler üzerinden topladıkları gelirlere vergi denilirdi.

5. CÜMLE

Eski dönemlerde ticaret yolları üzerinde, tüccarların hayvanlarıyla birlikte konakladığı han adı verilen yapılar bulunurdu.

6. CÜMLE

Çin'den başlayarak Doğu Akdeniz'e kadar uzanan ticaret yolunda en çok ipek taşındığı için bu yola İpek Yolu adı verilmiştir.

7. CÜMLE

Maluku adalarından başlayarak kara ve deniz yolu ile Avrupa kıtasına ulaşan ticaret yolunda en çok baharat taşındığı için bu yola Baharat Yolu adı verilmiştir.

8. CÜMLE

Ticaret yolları üzerinde yük taşımacılığı daha çok develerden oluşan kervanlar aracılığı ile sağlanmıştır.

9. CÜMLE

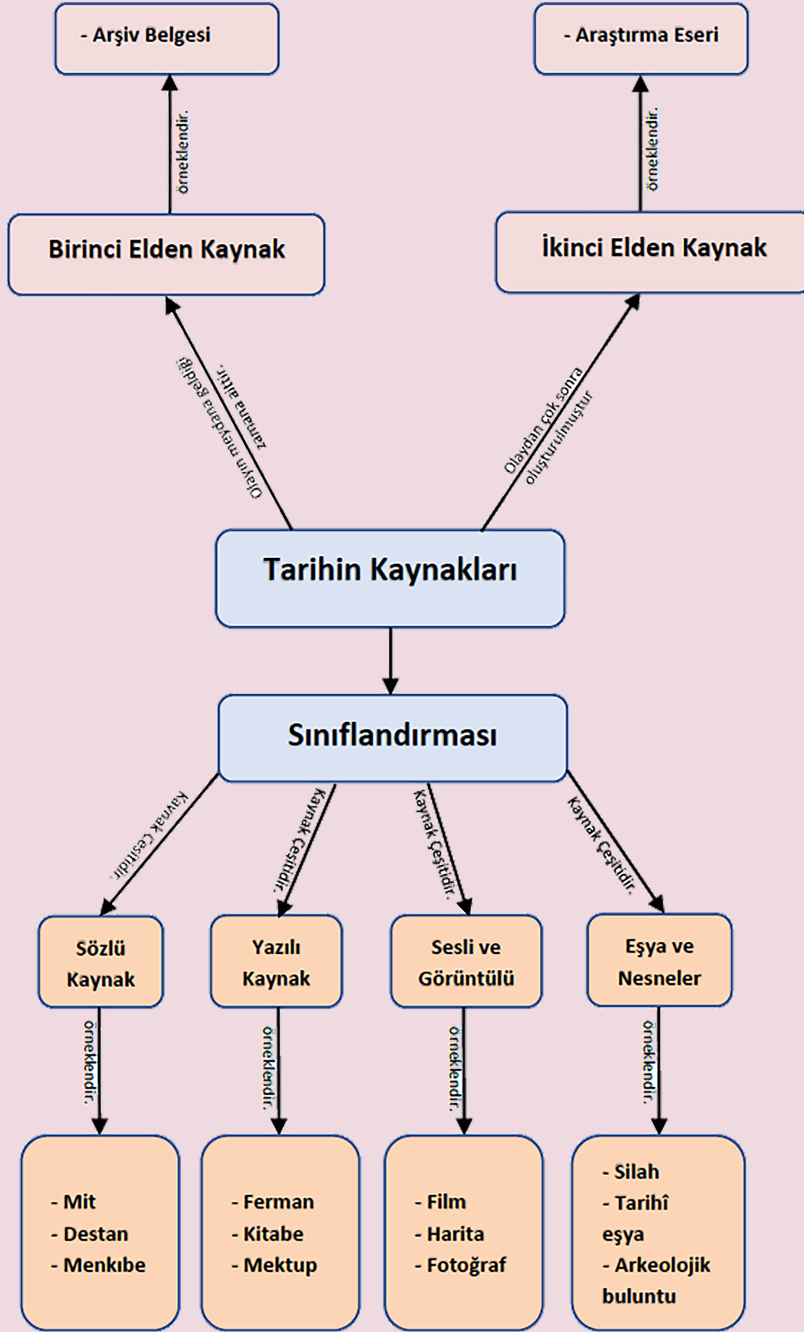
Çin'den başlayarak Türk ülkeleri üzerinden Hazar ülkesine uzanan bu ticaret yolunda en çok kürk ve hayvan derisi taşındığı için bu yola Kürk Yolu adı verilmiştir.

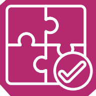
10.CÜMLE

Kazanç elde etmek için yapılan alım satım faaliyetlerinin yani ticaretin gelişmesinde, dünya üzerinde bulunan ticaret yolu güzergahları oldukça önemlidir.

TARİHE DOKUNUN: EFSANELERDEN ARKEOLOJİK BULUNTULARA

GEÇMİŞİN İZİNDE: ORTA ÇAĞ'A YOLCULUK

1. Bu bilgilere göre Emeviler ilgili aşağıdaki çıkarımlardan hangilerine ulaşılabilir? (Birden fazla kutucuk işaretleyebilirsiniz.)

- ☑ Devlet yönetiminde saltanat usulünü uygulamaya başlamışlardır.
- ☐ Mevali politikası uygulamışlardır.
- ☑ Bürokraside yeni müesseseler oluşturmuşlardır.
- ☑ Merkezî yönetim anlayışını uygulamışlardır.
- ☐ Fetih hareketlerine yeniden başlamışlardır.

2. Orta Çağ'daki başlıca devletlerle ilgili tarih şeridine göre aşağıdaki yargılardan hangilerine ulaşılamaz? (Birden fazla kutucuk işaretleyebilirsiniz.)

- ☑ Çin İmparatorluğu her çağda en güçlü devlet olma özelliğini korumayı başarmıştır.
- ☐ Doğu Roma İmparatorluğu ile Abbasi Devleti çağdaş devletlerdir.
- ☑ Türk Devletleri, Çin İmparatorluğu İpek Yolu için mücadele etmişlerdir.
- ☑ Orta Çağ, Fatih'in İstanbul'u fethetmesi ile sona ermiştir.
- ☐ Türk devletlerinin siyasi ömürleri Orta Çağ Dönemi'nde sona ermiştir.

3. Bu parçada verilen bilgilerde Türklerle ilgili aşağıdaki soruların hangilerinin cevabı yer almaz? (Birden fazla kutucuk işaretleyebilirsiniz.)

- ☐ Nasıl bir yaşam tarzı sürdürmüşlerdir?
- ☐ Kullandıkları konutların özellikleri nelerdir?
- ☑ Yaşam tarzları askerî özelliklerini nasıl etkilemiştir?
- ☐ "Ocak" kavramının Türk kültür hayatındaki önemi nedir?
- ☑ Kadınların toplumsal hayattaki konumu nasıldır?

KANUNLAR TAŞA YAZILDI: HAMMURABİ'NİN MİRASI

1. çıkışa ulaşan öğrenci, 1. önerme için (D)'yi seçerek doğru seçimi yapmış ve 2. önermeye ulaşmıştır.

2. önerme için (D)'yi seçerek doğru seçim yapmış ve 4. önermeye ulaşmıştır.

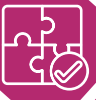
4. önerme için (Y)'yi seçerek doğru seçimi yapmıştır. Bu durumda öğrenci 3 doğru seçim yapmıştır.

1, 2, 5 ve 6. önermelerdeki bilgiler doğrudur.

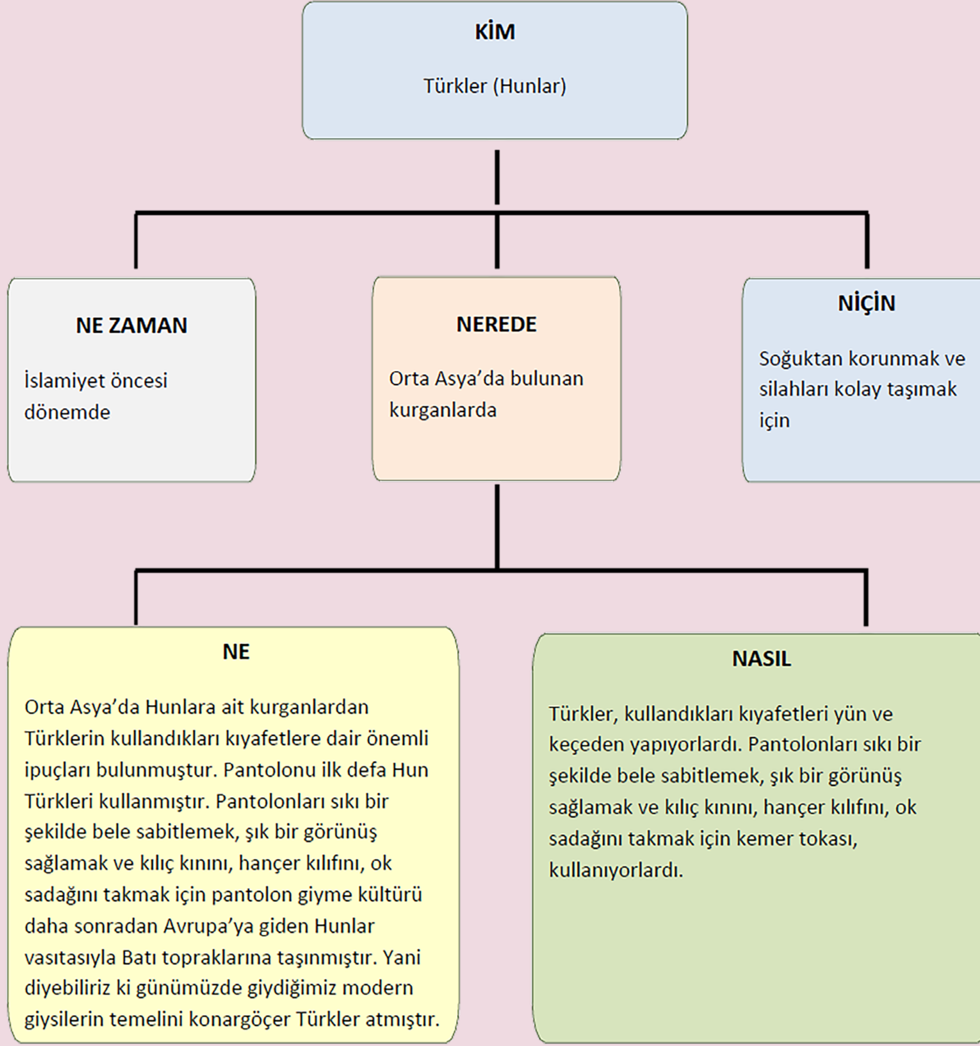
3. önermedeki bilgi yanlıştır. Doğrusu, Urkagina'nın Babillerden esinlenerek kanunlarını hazırlaması mümkün değildir. Çünkü Babil devleti Kral Urkagina'dan çok sonraları kurulmuştur.

4. önermedeki bilgi yanlıştır. Doğrusu, boşanma hakkının erkeğin yanı sıra kadına da verilmesi ilk kez Hitit kanunlarında uygulanmıştır.

7. önermedeki bilgi yanlıştır. Doğrusu suçluların cezalandırmasında kişinin yanı sıra ailesi veya yakınlarının da cezalandırmasını ifade eden "kollektif cezalandırma" yöntemi Urkagina Kanunları'nda değil Hitit Kanunu'nunda gerçekleştirilmiştir.

BUGÜNÜN MODASINDA TÜRK İZLERİ

OGM
MATERYAL